

Vážení přátelé

Pokud některé město nemá výraznou tranzitní dopravu, je zřejmě opravdu potřeba se na něj nejdříve podívat očima sociologie, geografie a nikoliv dopravy.

Proto Vám s dovolením z internetových stránek cykloměst

(<http://www.cyklomesta.cz/dobra-adresa/nase-cile/pripomenuti-role-mesta/>) uvádím několik poutavých odstavců z knihy Václava Cílka "Krajiny vnitřní a vnější" z kapitoly „Krajina mezi městem a přírodou.“

I když H Počernice nemají klasický vývoj jednoho historického centra, tak je zde mnohé podobné včetně toho, že my máme náměstí (kontaktních návsi) několik, jedno z nich je v nákupním středisku Centrum na Černém mostě.

P. Uzel

.....
„Ochrana krajiny závisí hlavně na stupni urbanizace. Město či obecně lidská sídla určují a budou určovat ráz krajiny domova. Růst měst se dnes odehrává dvojím způsobem – jednak zvelebováním vnitřní zástavby, takzvanou gentrifikací (podle anglického slova „gentry“, které označuje nižší šlechtu), a dále rozvojem suburbií, které E. Kozák nazývá „králíkárnami naplacato“, na rozdíl od socialistických sídlišť jako „králíkáren na výšku“. Suburbie, replikovaný soukromý prostor, je vhodná pro mladší lidi s vlastním automobilem a nedostatkem volného času. Večer se přijede, v klidu se člověk vyspí, v sobotu pozve hosty, zaplave si v bazénu. Děti se do školy vozí automobilem a přijdou tím o to nejzajímavější z dětství – o společnou cestu ze školy a do školy. Jste-li staří, unavení, anebo když zdraží benzín, stává se suburbie zahradním vězením.

Další rozvoj suburbie bude pochopitelně záviset na množství bohatých lidí, na módě, ale také na sociálním modelu. Je nesmírně důležité porozumět, co město vlastně je a jak vzniklo z hlediska lidských vztahů. Právě sociologie města ukazuje, že posledních tisíc let je pro lidi přirozené bydlet v domech, které mají sousedy a které vytvářejí ulice.

Evropské město vzniklo z dvojích kořenů. Jednak z antické či prehistorické tradice, jednak z velké vlny zakládání měst, která v celé Evropě proběhla ve 13. století. Města se postupně stala ekonomickými i vojenskými pevnostmi. Městské hradby stály u kolébky dalšího společenského jevu. Město bylo omezené, muselo růst dovnitř a nahoru. Místa bylo málo, a tak se život, práce i obchod odehrávaly na dvorku nebo na chodníku. Soukromý život na veřejném chodníku. A právě ta hra mezi soukromým a veřejným, mezi rodinou a politikou, kompromis mezi mým a obecným vytvářel určitý typ občanské společnosti. Dělán si své, ale respektuji ostatní, protože i oni chtějí žít. Naše životy se navzájem dotýkají v tolika různých průnicích, které se nedají postihnout zákonem nebo předpisem, že se s nimi potřebují domluvit a potřebují jejich toleranci stejně jako oni mou. Můj byt je můj hrad, ale mé město, to je kompromis.

V 19. století se města přelila přes hradby. Celé čtvrtě se staly mašinou na bydlení a spaní a ztratily ráz města. Město totiž není jen prostor k bydlení, ale hlavně k žití. Nenaplňuje jenom žaludek, ale také ducha nebo dokonce duši.

V moderním světě se již nechodí pěšky, ale jezdí veřejnou dopravou. Města se mohou rozšiřovat a ztrácejí lidský rozměr daný pěší dostupností.

Mluvíme-li o moderní společnosti, velmi často slyšíme slova jako odosobnění, samota uprostřed davu, anonymita, odcizení. Řada sociologických studií ukázalo to, co lidé dávno vědí. Člověk má potřebu kontaktu. Tento kontakt může mít úplně redukovanou formu – sedět na lavičce a dívat se kolem sebe, jít si koupit noviny a prohodit pár slov s prodávacem. Kontakt však není jet domů metrem a tlačit se mezi lidmi nebo sedět za volantem a reagovat na provoz. Organizovali jsme moderní prostor tak, abychom se sobě mohli vyhnout, abychom nenaráželi na společný sociální prostor, a teď nám to schází. Výzkumu ukazují, že lavičky, odkud se dá pozorovat víc lidí a událostí, kde je více kontaktu, jsou obsazovány rychleji než lavičky v koutech. Sedět na lavičce a dívat se kolem vypadá jako něco pasivního a skoro nespolečenského, ale po mnoha letech výzkumů víme, že právě to lidi potřebují. Tihneme k vytváření světa sociálních vztahů, ale nejedná se přeci o nějaké velké emoce. Jedná se o to, aby nás poznal číšník v oblíbené restauraci, prodavačka rohlíků a zelinář. Abych rozeznal souseda ze stejné ulice a pozdravil jej.

Člověk nemusí být s konkrétní osobou, stačí, že je s lidmi.

Veřejné prostory jsou místem setkávání. Všimněte si, jak si hrají děti. Potkají se, neplánují, předem nearanžují a najednou si začnou hrát. Něčím takovým bývalo tradiční náměstí. Náhodná setkání, ale jaké možnost rozehrát hru na lásku, na vzájemnou pomoc, na úsměv! Náměstí má umožňovat náhodu.

Sdělovací prostředky nás informují o pučích a volbách, ale náměstí je ještě důležitější. Co je dětem do volebních preferencí? Ony potřebují vidět, jak se lidé oblékají a chovají, co si myslí. Vůbec se nejedná o nějakou hlubokou komunikaci, právě naopak; na náměstí se musí jednat o ty nejobyčejnější věci, bez kterých není života, co se teď nosí, o čem se povídá, kdo umřel ... a o dětech.

Když tohle vezmete lidem tím, že náměstí ucpete automobily, tak jim berete kus života. A nezáleží přitom, jak krásně jsou okolní budovy, ale na tom, jestli se mohu potkat, zastavit a v klidu prohodit pár slov. Na náměstí sice může stát socha, ale je víceméně nepodstatná. Zato strom tam musí stát. A kde bude strom, budou i lidé.

Lidé, klid a čisto – jak to máme zdůraznit?!

Dejme slovo sociologickým výzkumům: na dlouhé ulici se lidé neshromažďují před bankami a úřady, ale tam, kde je něco k vidění – stačí výklad s běžným oblečením, pár vystavených fotografií, kiosek s novinami. Největší pozornost však budí lidské aktivity. Lidé jsou tam, kde jsou jiné lidé. Fotograf, malíč, pouliční hudebník – to jsou větší poutače než ten nejlepší billboard. A jak se dají naplánovat? Třeba tím, že na ulici umístíte fontánku s vodou, kde se lidé budou zastavovat. V Kodani došlo v určitém časovém období z trojnásobení velikosti pěších zón a počtu laviček. Počet odpočívajících či bloumajících lidí se rovněž ztrojnásobil. Jenže podobný mechanismus platí i obráceně. Při zvětšení automobilového provozu se z některých ulic vytratily děti a lidé se přestali znát a zdravit. V roce 1962 byla v Kodani vybudována první pěší zóna ve Skandinávii. Skeptici namítali, že bude prázdná, protože chodit na promenádu se neslučuje se severskou tradicí. Dnes je nejenom plná, ale také okolní ulice jsem zaplněné lidmi.

Starověké město svým postupným růstem dotvářelo sociální prostor. Proto v něm tak rádi pobýváme. Moderní architektura je ovládána funkcionalismem. Ten vznikl ve 30. letech 20. století a stavěl na vědě a lékařských poznatcích – požadoval dost slunce a vzduchu pro zdravý vývoj těla. Jenže přitom zapomněl na vztahy ... Bral v úvahu fyziologii člověka, ale ne sociologii. Domy jsou daleko od sebe, události jsou zředěné. Všude je daleko, takže se nikam nechodí. Ztrácí se tak možnost setkávání. Náměstí jsou nahrazena křižovatkami. A co huř – ze

sociálního prostoru zbyly jenom ty hrozné, špinavé a zaprášené trávníky. Důvěrně je známe. Stavitel silnice vlastně vládne sociálními vztahy města.

Podivnou náhražkou za pokažený urbanismus jsou moderní obchodní centra. Všimněte si, že svým plánováním připomínají středověkou ulici – všude dojdete, jsou tu kavárny, je to víc než jenom obchod. Pak se nedivte lidem, že na sobotu jezdí nakupovat, aby si vynahradili každodenní zkušenost zředěného a nevyužívaného společného prostoru a individuální sekání trávy v soukromém prostoru.“